

KLEINE ZONDAGSVERTELLINGEN.

De Kreupele Schoenmaker.

EEN VERHAAL UIT DE HERVORMING.

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE KREUPELE SCHOENMAKER.

EEN VERHAAL UIT DE HERVORMING

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE KREUPELE SCHOENMAKER.

I.

In het jaar 1535 stonden eenige jongelieden in eene nauwe steeg van Parijs voor een bouwvallig huisje en zongen daar allerlei straatdeuntjes. Na ieder deuntje dansten zij in de ronde en begonnen daarna opnieuw te zingen, totdat zij eindelijk ongeduldig schenen te worden en met de vuisten op de deur van het huisje sloegen en riepen: „Milon, Milon! Het is tijd. Wij wachten reeds een uur.”

Plotseling wordt er een van de bovenste luiken geopend, en een jong man bukt zich over de vensterbank en roept: „Hebt slechts geduld! Ik kom binnen weinige minuten.”

„Hoera! hoera!” klinkt het wijd en zijd, en de

troep, die voor het huisje staat, vormt weder eenen kring en begint opnieuw een der liederen te zingen. De gansche steeg is gevuld met menschen, en men kon het duidelijk op hunne aangezichten lezen, hoezeer zij ingenomen waren met de woorden, die het laatste lied behelsde. Inderdaad was het ook in menig opzicht belangrijk, en om onze lezers terstond op de hoogte te brengen in welken tijd die zangers leefden, zullen wij het laatste couplet mededeelen :

Der heilge maagd tot eer,
 Buigt onze knie zich neêr;
 Maar wee dien, die het waagt
 En haren roem verlaagt!
 Komt, slaat ineen de handen:
 De ketters te verbranden,
 Dat zij, tot eer der kerk,
 Ons eenigst doel en werk.
 Tralaliere, tralalala.

Telkens als de laatste regel gezongen werd, gaven de zangers elkander de hand, en dansten op de maat van het gezang, terwijl al de omstanders, voor zoo-

verre de enge steeg het gedoogde, de laatste woorden dansende herhaalden.

Daar gaat de huisdeur open en dezelfde jonge man, die zich aan het bovenvenster vertoond had, treedt naar buiten. Hij wordt met groote toejuichingen ontvangen, en een ieder beijvert zich om zijne handen te drukken.

„Welnu,” zegt hij met eene zware basstem, „hier ben ik. Waar zullen wij henengaan? Hebt gij weder eenen ketter op het spoor?”

„Ja, ja!” riepen eenige stemmen.

„Laat ons dan gaan!” zeide hij, en de omstanders van zich afschuivende, drong hij door hun midden heen, terwijl al het volk hem zingende en schreeuwende volgde, tot hij met de zangers aan de Rue de Madelaine kwam en deze insloeg.

Wij zullen hem op zijnen tocht niet vergezellen, maar liever onze lezers mededeelen wie die persoon is, die met zooveel gejuich ontvangen werd.

Bartholomeus Milon was een jeugdig man van omstreeks dertig jaren. Hij had een schoon, en ik zou bijkans zeggen, edel gelaat. Zijne heldere blauwe oogen verrieden eene mildheid, die bijna in tegenspraak was met deforsch gespierde gestalte des lichaams. Hij

was schoenmaker van zijn ambacht, maar bezat een te vindingrijken geest om zich den ganschen dag alleen te bepalen bij het maken van achterlappen en het verstellen van laarzen, zoodat hij dikwijls dagen achtereen niet in zijne werkplaats kwam, maar liever zijnen tijd doorbracht op een dakkamertje, dat in een der tuinen uitzag. Wat deed hij daar? Zat hij daar te mijmeren? Volstrekt niet. Daartoe was hij te werkzaam van aard. Gaat slechts met mij mede en bezoekt dat dakkamertje, dan zult gij eens zien met welke werkzaamheden zich onze Milon bezighield.

Aan de eene zijde der deur links stond eene kleine klaptafel waarop allerlei dolken, messen en korte zwaarden lagen, benevens vele stalen gereedschappen om insnijdingen in die voorwerpen te maken. Aan deze tafel kon meester Milon uren lang zitten om schoone inschriften en versieringen op de kunstig bewerkte dolken of messen te maken, en ieder die dit zag moest den man bewonderen, die zulk een taai geduld en tevens zulk eene groote mate van genie en bedrevenheid bezat. Aan de andere zijde der deur hingen verscheidene fluiten en violen, terwijl een groote violoncel in eenen hoek stond, als getuige hoe

dezelfde Milon ook aan deze instrumenten zijnen tijd wijdde. Meester Milon was een geoeffend zanger en bezat zulk een muzikalen aanleg, als men het allerm minst in een schoenmaker verwachtte. Voeg daar nu bij eene menigte zoogenaamde Roomsche prenten, afbeeldingen van kerkheiligen, wijwaterbakjes, palmtakjes enz., dan hebt gij eene voorstelling van het vertrek waarin Milon soms weken achtereen, dag en nacht, werkzaam was. Door zijne kunstvaardigheid was hij in kennis gekomen met vele jonge losbollen, die met hun ledigen tijd in Parijs geen weg wisten, maar die gebruik maakten van de vervolging die toenmaals tegen de Hervormden of Lutherschen, gelijk men ze noemde, heerschte, en onder den schijn van ijver voor de heilige kerk, allerlei baldadigheden bedreven, en menigmaal aanleiding gaven tot moord en gruwel. Wel is waar was Milon in den beginne ernstiger gestemd dan het publiek dat hem omgaf, maar langzamerhand had hij zich zoo door den stroom doen medeslepen, dat hij op het laatst niet meer terugkeeren konde, en zich van lieverlede geheel en al aan verschillende uitspattingen schuldig maakte, zoodat hij eindelijk tot stelregel aannam: wij moeten het leven genieten zoolang wij kunnen!

Meent niet dat ook aan Milon niet het Evangelie was verkondigd geworden? Voorzeker, het blijde licht der Hervorming was ook tot in Frankrijks hoofdstad en hare straten en stegen doorgedrongen, en had zelfs aan Milon gepredikt van de vergeving der zonde. Maar Milon, verleid door de dwaasheden der jeugd en zijne losbandige vrienden, had die roepstem veracht, en gehoor gegeven aan de leering der priesters die hem verklaard hadden, dat de kerk van Rome alleen kon zalig maken, en dat allen die tegen die kerk predikten uit den duivel en het helsche vuur waardig waren. Die priesters hadden zijn jong gemoed voor het heil der Roomsche kerk ontvlamd, en terwijl zij aan de eene zijde zijne uitspattingen door de vingers zagen, hitsten zij hem aan om de kettters, de zoogenaamde Lutherschen, te vervolgen en op deze wijze Gode aangenaam te leven. Geen wonder dan ook dat Milon vuur en vlam werd tegen de arme Protestanten, want het blijde vooruitzicht na zijnen dood den hemel te kunnen bezitten voor het werk der vervolging, was hem te streelend dan dat hij niet een ijverige Saulus werd. Zelden ging er dan ook eene rechtspleging voorbij, wanneer een of ander ge-

loovige gemarteld of verbrand werd, of Milon en zijne vrienden waren er bij tegenwoordig, hielpen de beulsknechts in hun handwerk en zongen dan dansende om hun arm slachtoffer.

Daar straks was hij met zijne kameraden uitgegaan, om getuige te zijn van den wreedaardigen dood van een dier kettters, en onze jeugdige lezers kunnen zich voorstellen hoe weinig troost en bemoediging zij dien martelaar aanbrachten. Maar Milon noch zijne vrienden wisten het dat iemand die om de zaak des Heeren lijdt, geen troost der wereld behoeft, en zij dachten er in de verte niet aan, dat, terwijl de vlam en de vuurgloed om hun slachtoffer heen speelde, de lijder de zaligende nabijheid gevoelde van Jezus.

II.

Maar de wegen des Heeren zijn wonderbaar. Dezelfde Milon, die daar langs de straten van Parijs trekt, zoekende wien hij in zijne vervolgingswoede verslinden kan, is den Heer een uitverkoren vat. De Heere Jezus, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is, ontfermde zich over den zondaar. Hij wilde in Zijne genade dien woesten vervolger be-

arbeiten, om hem tot een werktuig Zijner hand te maken. Hij, die goede Herder, ging het schaap op zijne treurige dwaalwegen na, en toen Milon niet naar de vriendelijke roepstem hooren wilde, liet Hij het hem voelen, dat Hij ook de macht en den wil heeft eene ziel te redden.

Op zekeren tijd dat Milon met zijne vrienden in eene herberg was, viel hij van eenen hoogen trap. In den beginne dacht hij dat deze val hem geen nadeel zou berokkenen, maar eenige minuten later ontdekte hij door de aanhoudende pijnen, dat zijn ruggegraad gewond was en eenige ribben gekwetst waren. Hij moest ontzettende pijnen lijden, en toen hij eenige weken later het bed mocht verlaten, gevoelde hij dat hij dezelfde man niet meer was als vroeger. Zijn ruggegraad was gekromd en zijne voeten waren verlamd: van den schoonen krachtigen en gespierden jongen man was niets meer overgebleven dan een misvormd lichaam. Hij moest zich laten behandelen als een kind. Zonder de hulp van iemand kon hij niets doen. Hij moest het toestaan dat men hem van zijn bed op een stoel droeg, en bij hem eene tafel plaatste, waarop al zijne gereedschappen lagen; want

de Heer was zoo genadig geweest dat Hij hem het gebruik zijner handen gelaten had. Daar zat hij dan dagen alleen, en was genoodzaakt zijne vroegere werkzaamheden met de graveernaald op te vatten, ten einde in zijn levensonderhoud te kunnen voorzien. Wel is waar bezochten hem zijne vroegere vrienden dikwijls, want zij konden hunnen bekwamen medgezel niet zoo spoedig vergeten, doch van tijd tot tijd kwamen zij minder en eindelijk zagen zij niet meer naar hem om. Dit griefde Milon zeer. Zoolang zijne vrienden hem opgezocht hadden, was hij gelukkig geweest, en had weder de oude deuntjes en liederen met hen gezongen en over hunne losbandigheden gesproken, maar toen hij ten slotte bemerkte dat zijn ziekelijke toestand de oorzaak was van hunne verwijdering, gevoelde hij dat er in zijn hart een bittere wrok tegen de menschheid opwelde, dien hij niet kon onderdrukken. Niet weinig droeg de eenzaamheid, in welke hij zich voortdurend bevond, het hare bij, om dien wrok te vergrooten, en hij werd een menschenhater. Wanneer er iemand zijne woning voorbijging, hetzij hij den persoon kende of niet, steeds had hij een scheld- of spotnaam in den mond, dien hij

den voorbijganger toeriep. Verscheidene jaren bracht hij op deze wijze door. Zijn lijden verminderde niet, maar wel vermeerderde zijne vijandschap tegen God en menschen. Men mocht terecht van hem zeggen: dat hij ellendig was aan lichaam en ziel.

Op zekeren morgen zit hij voor het open raam te werken. Zijne smarten zijn hevig, maar hij moet aan den arbeid, want anders kan hij zich niets aanschaffen tot verlichting van zijn ellendigen toestand. Hij knarst op de tanden van woede en hoopt maar dat er iemand voorbij zijn venster zal komen, aan wien hij zijne bitterheid kan uitlaten. Zijn wensch werd vervuld, want in hetzelfde oogenblik gaat er een man langzaam zijn venster voorbij, dien hij niet kende. Het aangezicht van dien man behaagde hem niet; er rustte een vrede op, dien Milon niet begrijpen en nog minder verdragen kon. De kreupele schoenmaker wist niet dat deze man een aanhanger was van die gehate secte, die hoemeer zij vervolgd werd, des te meer toenam. Zoodra Milon hem zag, riep hij hem met een zeer gewonen scheldnaam toe, en toen hij merkte dat de beschimpte bedaard zijnen weg vervolgde, zocht hij al de hatelijkste woorden op, die

hij den vreemdeling toeduwde, waarbij het aan de noodige vloeken niet ontbrak. Op eens staat de vreemdeling stil, keert terug, gaat naar het geopende raam, en toen hij daar het misvormde lichaam van den schoenmaker zag, schudde hij meewarig het hoofd, en zeide: „Hoe kunt gij eenen onbekende honen? Arm mensch, ziet gij het dan nog niet in wat de Heer met u voor heeft? Hij heeft uw lichaam gekromd en verlamd om u te vernederen voor Zijn aangezicht. Zeker heeft Hij gedachten des vredes over u. Buig u onder Zijne hand, en hoor wat de Heer tot uwe ziel spreekt. Hij wil uwe ziel reinigen, versterken en oprichten.” Milon zweeg; hij kon geen woord vinden tot antwoord. De vreemdeling sprak nog verder, en deelde hem onder anderen mede, hoe de Heer hem lijden toezond, opdat hij zich van zijne zonde bekeeren en zijn hart den Heere geven zoude. „Arme man!” ging hij voort, „ik heb hartelijk medelijden met u, en wil voor u bidden, dat de Heere zich over u ontferme. Ziedaar,” vervolgde hij, een Bijbel uit zijn wambuis te voorschijn trekkende, „hebt gij het Woord van God. Lees dit boek in uwe vrije uren. Lees dit als de lust tot smaad en verguizing van anderen u

bekruipt. Lees dit boek, opdat gij zien moogt, welke gedachten van vrede en liefde de Heere Jezus over uwe ziel heeft. Ik kom binnen eenige dagen weder, en dan hoop ik dat gij mij iets mededeelen kunt. Vaarwel!" De vreemdeling legde het boek op de tafel en vertrok.

Milon durfde de oogen niet opslaan; hij zat op zijnen stoel zoo bewegingloos, alsof hij vastgebonden ware. Hij was geheel verlegen en getroffen; de waarheid der woorden, die de vreemdeling tot hem gesproken had, was zoo indrukwekkend geweest, dat hij geene wederlegging vinden kon. Eindelijk kwam hij weder tot zich zelve, en het eerste waar zijne oogen op vielen was . . . de Bijbel. Hij neemt het boek in zijne handen, leest en leest, en kan niet genoeg lezen. Zoo iets schoons heeft hij nog nooit gelezen. Milon las immer voort. Hoe werd alles met gretigheid door hem gelezen! Teksten zooals de volgende: „Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: die Mijn woord hoort, en gelooft Hem, die Mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven, en komt niet in de verdoemenis, maar is uit den dood overgegaan in het leven." Joh. V : 24. „Zoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem

gelooft, niet verderve, maar het eeuwigeleven hebbe.’’

Twee dagen later kwam de vreemdeling weder door de enge steeg, waar Milon woonde. Zoodra hij den schoenmaker zag, mocht hij zich overtuigen dat de Heer zijn gebed verhoord had. Het was dat zelfde woeste gelaat niet meer; er rustte thans een vrede op die magere wangen en wel een vrede, dien de wereld niet geeft. De vreemdeling trad de woning binnen. De vensters werden gesloten en nu gaf zich de man te kennen als een Evangeliedienaar en bode van Jezus Christus. Hij las en bad met Milon zoolang tot de avondschemering inviel en hij weder huiswaarts moest. De Heer gaf Zijnen zegen op beider gebed en overdenking. De kreupele schoenmaker werd gezond, dat wil zeggen: hij had den eenigen Zaligmaker voor zijne ziel gevonden.

III.

Bartholomeus Milon was geheel veranderd. Zijne uiterlijke gestalte bleef wel dezelfde, maar zijn inwendig leven nam dagelijks in krachten toe. Milon bleef zwak en lam naar het lichaam; maar dit deerde hem weinig, want hij wist dat hij verlost was door

Jezus Christus, die hem eens Zijn verheerlijkt lichaam zou gelijkvormig maken. Het bewustzijn dat zijne zonden vergeven waren, maakte hem gelukkig, in weerwil van al zijn lijden; en hij, die te voren een lasteraar was, werd nu openlijk een belijder en daardoor tot zegen voor velen. De Heer schonk het hem, dat hij zich wapenen konde met dezelfde onderwerping aan Gods wil, met welke de Heere Jezus zelf het lijden gedragen had. Gods Woord en het gebed was zijne verkwikking.

Ongeveer twee maanden na zijne bekeering, verliet hij het nauwe steegje en ging bij zijnen ouden vader inwonen, die een ruimer en beter huis had. De oude Milon was ook wel een aanhanger der Roomsche kerk, maar toch niet blind genoeg om al de fouten dier kerk niet in te zien. Hij kon het dulden dat zijn zoon eene andere belijdenis toegedaan was, en zelfs was het hem aangenaam dat Bartholomeus des avonds en des morgens het huisgezin een hoofdstuk uit Gods Woord voorlas, en er eene verklaring bijvoegde. Dagelijks roemde de zoon van de groote genade, die de Heer aan hem bewezen had, en dankte nu dien Heer ook dat Hij hem de gaven

verleend had Zijnen lof te bezingen. Thans kwam hem zijne muzikale kennis zeer goed te pas. Hij dichtte eenige christelijke liederen, die helaas verloren zijn gegaan, en maakte er aangename zangwijzen op. Weldra werd zijne woning eene vergaderplaats van al de Evangelische christenen in Parijs, die den broeder in zijn lichamelijk lijden troost brachten. Ook bezocht hem nu en dan een zijner vorige vrienden, die het niet begrijpen konden, dat een verstandig mensch zoo dwaazelijk kon handelen. Maar het ging hun, zooals het nog heden ten dage gaat, en gelijk het tijdens de Apostelen was: het Evangelie is den verstandigen eene dwaasheid, wijl het voor geleerden en hoogmoedigen zoo moeielijk valt, te erkennen dat zij arme ellendige zondaars zijn, die alleen door Jezus Christus kunnen behouden worden. Bartholomeus Milon sprak met zijne vorige vrienden over zijnen en hunnen wandel, en menigmaal gelukte het hem ook met Gods hulp, een hunner tot de vraag te bewegen: „Wat moet ik doen om zalig te worden?”

Milon was een ijverig Bijbelonderzoeker. De Bijbel week niet van zijne werktafel, en als hij slechts een vrij uurtje had, sloeg hij het boek open en las. Dik-

wijls gebeurde het ook dat hij zelfs midden in den nacht van zijne legerstede kroop, om te drinken uit de fontein des heils. Daardoor nam hij meer en meer toe in kennis en godzaligheid, en werd dus in staat gesteld anderen veelvuldig te onderwijzen.

Men kan met eenige zekerheid aannemen, dat onze Bartholomeus Milon de eerste Zondagschool gehouden heeft. Gij moet namelijk weten, lieve lezers, dat Milon veel geld verdiende door den kunstigen arbeid zijner handen, want velen, zoowel Roomschen als onroomschen zonden hem overvloed van werk. Vooral was hij bekend als een sierlijk schrijver, en men heeft nog van hem kunstig gegraveerde dolken en zwaarden. Zijne werkplaats werd weldra eene leerschool voor verschillende knapen van allerlei stand en rang, die zich bij hem in die kunst oefenden. Onder het werk had Milon gelegenheid met zijne leerlingen over het ééne noodige te spreken. Hij deelde hun de Evangelische waarheid zuiver en eenvoudig mede, en wekte hen op, de ijdele begeerlijkheden der jeugd te vlieden en hun hart aan Jezus te geven. Van lieverlede leerden de knapen hem liefhebben, en het gelukte hem ook zijne leerlingen des Zondagsmiddags om hem heen

te verzamelen, als wanneer hij hun een gedeelte der Schrift verklaarde.

Milon had ook een werkzaam geloof. Voor zoverre het zijne middelen toeliet, onderhield hij eenige arme vervolgde predikers, voorzag hun van het noodige, en zorgde er voor dat weduwen en weezen bezocht en bedeed werden. Menigeen, die Milon zag met zijn gebrekkig en lijdend lichaam, beklaagde hem van ganscher harte, maar als hij zijnen mond opende en van de blijdschap gewaagde, die hij in zijnen Heer en Heiland bezat, dan mocht de bezoeker wel uitroepen: gij zijt gelukkiger dan ik. Mocht ik zoo zijn als gij, en had ik wat gij hebt!

Doch niet lang mocht Milon het geluk genieten tot het waarachtig heil van ouden en jongen mede te werken.

Opnieuw woedde de vervolging der Roomsche kerk tegen de belijders des Evangelies. Van alle zijden werd het ruchtbaar dat Milon een der ergste kettters was. Geen wonder dan ook, dat spoedig zijn huis door soldaten omringd werd en een der beulsknechten in zijne kamer drong, hem ruw bij den arm greep, en beval dat hij spoedig opstaan zoude. Milon zag den woestaard glimlachend aan en zeide: „dat moet er

Een bevelen, die machtiger is dan gij, en die aan mijne verlamde voeten kracht en sterkte geven kan." Men droeg hem weg en wierp hem in eene gevangenis, waar men hem dagen achtereen zonder licht en bijkans zonder lucht liet. Doch Milon morde niet; integendeel waar hij kon, sprak hij over zijnen lieven Heere Jezus en was tot eene vertroosting voor velen zijner medegevangenen. Men sleepte hem voor eene soort van inquisitie, en hier legde hij een eerlijk en getrouw getuigenis af van hetgeen de Heer aan zijne ziel gedaan had. De rechters kenden de waarheid niet en hadden ook geen medelijden met zijn misvormd lichaam. Hij werd op de pijnbank gebracht en leed verschrikkelijke kwalen, maar hij opende slechts zijnen mond om van den Heer te getuigen. Hij werd veroordeeld om boven een zacht smeulend vuur langzaam verbrand te worden. Men droeg hem voorbij het huis zijns vaders, om hem daardoor nog tot andere gedachten te brengen, maar hij bleef standvastig in de zekere overtuiging dat hem eene woning bereid was in het huis zijns hemelschen Vaders. Hij stierf onder het zingen van Psalm 116.

